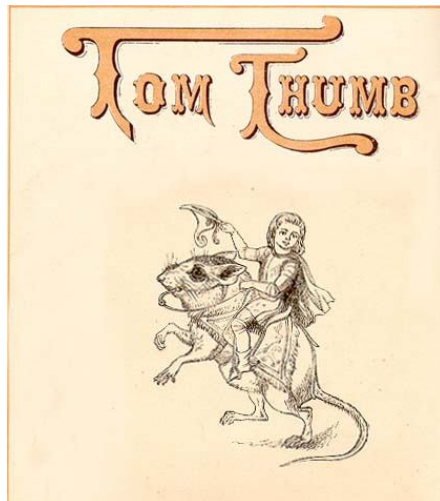

ORIGEN I EVOLUCIÓ DELS CONTES TRADICIONALS

ÍNDIX

1. Justificació del treball.....	3
2.Els contes.....	4
2.1.El final dels contes.....	4
3.Els contes Tradicionals.....	7
3.1.Classificació dels contes.....	7
4.Els Tres Porquets.....	13
4.1.Joseph Jacobs.....	13
4.2.Andrew Lang.....	14
4.3.Significat del conte.....	14
5.La Caputxeta Vermella.....	17
5.1. Els orígens del conte.....	17
5.1.1.CharlesPerrault.....	20
5.1.2. Els germans Grimm.....	22
5.2.Variants del conte.....	23
5.3.Significat i connotació sexual del conte.....	24
6.En Patufet.....	27
7. Conclusions.....	31
7.1. Conclusió de la part teòrica.....	31
7.2. Conclusió de la part pràctica.....	32
8. Bibliografia.....	34

1.- JUSTIFICACIÓ DEL TREBALL

Després d'haver estat pensant diversos temes per fer el meu treball de recerca, finalment em vaig decidir per fer-lo sobre els contes tradicionals que s'han anat explicant de generació en generació i que, avui en dia, encara tothom coneix.

Tenia clar que volia que el meu treball parlés sobre algun tema de la literatura o sobre les llengües, ja que són coses que m'interessen i m'agraden i, a més a més, així el treball estaria relacionat amb el batxillerat que estic fent: el social-humanístic. Per tant, des d'un principi ja sabia que em decantaria cap a les lletres a l'hora de fer el treball. Però no se m'acudia cap tema en concret per fer fins que vaig pensar que els contes tradicionals i infantils que a tots ens han explicat quan érem petits podria ser un tema interessant.

Abans de començar el treball, no sabia massa coses sobre els contes: només en recordava alguns i no pas del tot sencers, que eren segurament els que m'havien explicat més quan era petita i són els que he triat per fer el treball: El conte dels tres porquets, el conte de la Caputxeta Vermella i el conte d'En Patufet.

L'objectiu que m'he proposat aconseguir a l'hora de realitzar aquest treball és adquirir més coneixements sobre aquests tres contes que he triat i també sobre tots els contes en general, ja que darrera de la història de cada conte, hi ha d'haver alguna cosa més. Una altra cosa molt important que també vull descobrir, són les diferents versions de cada conte i saber quina és la més coneguda per la gent. És possible que jo conegui una versió d'un conte determinat i que la majoria de la gent en conegui una altra, i també pot ser que els llibres que consulti i tota la informació que trobi em diguin que una determinada versió és la més coneguda i que la gent del carrer no conegui aquesta versió i en sàpiga una altra.

Per últim, he volgut centrar el meu treball en només tres contes per poder parlar tan detalladament com sigui possible de cada un d'ells, tot i que també parlaré dels contes en general i dels contes tradicionals en particular.

2.- ELS CONTES

Un conte és una narració escrita en prosa, generalment breu i de fets ficticis o reals. Està protagonitzada per un grup reduït de personatges i consta d'un argument senzill que té la intenció de divertir o de donar una lliçó moral. La història de la literatura l'ha considerat sovint de segona categoria, tot i ser un dels gèneres literaris més tradicionals i populars. A diferència de la novel·la, presenta una màxima concentració narrativa i una major intensitat.

Normalment, els contes es divideixen en tres parts, tot i que també hi ha contes que segueixen estructures més lliures i originals. La part inicial és el plantejament, en el qual es presenten els personatges i els seus propòsits. El nus és la part on sorgeix el conflicte i el clímax (que està situat al final del nus) és el moment en el qual la història arriba al nivell més alt de tensió i ens anuncia el desenllaç, part final del conte on es dona solució al conflicte.

Hi ha diverses característiques del conte que el diferencien dels altres gèneres narratius. Encara que en alguns casos pot basar-se en fets reals, normalment tracta fets ficticis. El seu argument està format per una estructura de fets entrelaçats, que s'encadenen en una sola successió. La història té un sol personatge principal al qual li passen tots els fets, tot i que també hi poden haver altres personatges. De la mateixa manera que amb la poesia, el conte està escrit per ser llegit de principi a fi sense tallar la lectura en cap moment, ja que sinó seria molt possible que es perdés l'efecte narratiu. Per tant, per complir totes aquestes característiques, el conte ha de ser breu i ha d'estar escrit en prosa.

Normalment, tots els contes infantils acostumen a acabar bé. Per molt que el lector hagi plorat, s'hagi horroritzat o hagi estat en tensió llegint un conte; sempre sap amb certesa que quan arribi el final, els conflictes desapareixeran.

2.1.- El final dels contes

Aquest desenllaç positiu dels contes populars va ser un aspecte molt valorat pels psicòlegs que han analitzat la literatura infantil al llarg dels segles. De fet, van posar tan èmfasi en la virtut tranquil·litzadora del final feliç, que van rebutjar els pocs contes que no acabaven d'aquella manera. Com a exemple tenim alguns dels contes d'Andersen, dominats pel romanticisme de la seva època (com El soldadet de plom), o de Perrault i tots aquells autors que prioritzaven la funció didàctica per sobre la literària (com en la versió en la qual la Caputxeta Vermella era cruspida pel llop amb la finalitat

de donar una clara lliçó moral a les nenes petites i innocents perquè no es fiessin dels desconeguts).

Malgrat això, la literatura infantil i juvenil ha anat ampliant la possibilitat d'utilitzar diversos finals. Ara ja no són tots sempre feliços ni segueixen la simple norma d'acabar bé si el protagonista s'ha portat bé, o malament si no s'ha portat bé. L'incompliment d'aquesta norma en una proporció tan gran resulta enormement revelador dels canvis que s'han produït en la literatura infantil i juvenil durant les últimes dècades. Per una part, aquests nous finals donen accés a nous temes i, per l'altra, s'intenten provocar noves reaccions en el lector. Tots aquests nous finals que han aparegut últimament es poden classificar en quatre grans grups:

L'acceptació del conflicte: una nova versió del final feliç

En els contes que acaben d'aquesta manera, el final feliç no consisteix en què els conflictes finalment han desaparegut, sinó en què deixen d'afectar al protagonista perquè ha après a acceptar-los i a no tenir-ne por.

La introducció de temes psicològics en les històries dedicades als nens i nenes ha comportat, en gran part, la utilització d'aquests tipus de finals. Si el conflicte prové del nostre interior (de la nostra agressivitat, gelosia o intolerància) o bé de la nostra trobada amb les adversitats inevitables de la vida (com la malaltia, la mort o el desamor), el desenllaç difícilment pot esborrar la causa del conflicte.

Tradicionalment la mort apareixia amb freqüència en les narracions infantils, però no com a tema principal com es fa actualment. Del que es parla ara és del sentiment de pèrdua i de la impossibilitat de posar-hi remei. Per tant, la solució al conflicte serà la maduració del personatge per obtenir la capacitat d'acceptació i de control dels sentiments negatius.

El final obert

Una altra forma d'acabar els contes és deixar sense lligar els caps de la narració. El grau d'obertura pot ser més gran o més petit i és una forma de desenllaç molt comú entre els escriptors contemporanis.

És molt freqüent utilitzar aquest final quan es parla de temes socials, però els finals són més nítidament oberts quan no es proposen tractar qüestions morals sinó que s'utilitzen com un joc literari.

El final negatiu

Un final negatiu que no suposi una sanció moral és, sens dubte, la forma més rotunda d'acabar una història dins de la literatura infantil perquè suposa la frustració impactant de les expectatives creades. Per aquesta raó, els finals negatius només es poden utilitzar si es vol produir un fort efecte en el lector.

Aquesta opció es produeix gairebé sempre en els dos extrems de la literatura infantil i juvenil: ens els contes per als primers lectors i en les novel·les juvenils. En el primer cas, la ruptura de les expectatives suposa sempre una sortida de to humorístic i, en el segon cas, el final negatiu serveix per crear un impacte emotiu en obres sobre temes "durs" de tipus social.

S'ha discutit molt, però, si aquests finals són adequats per als més petits.

Ni bé ni malament. Finals barrejats

La tendència a la complicació estructural o moral fa que molts finals estiguin formats per diferents elements d'un tipus de final o d'un altre. És possible que s'acabi solucionant el conflicte però que a canvi passi alguna cosa dolenta (barreja de final feliç i final negatiu).

Aquest final també es pot fer servir quan una narració tracta més d'un tema, ja que cadascun pot acabar d'una manera diferent.

Algunes vegades és la recerca de la complicitat del lector la que provoca un doble final: l'explicat pel narrador i l'advertit pel lector.

Aquests nous finals (aquests canvis en la literatura) han provocat algunes polèmiques que encara segueixen obertes.

- No se sap fins a quin punt els finals oberts i negatius poden ser entesos i assimilats pels nens petits
- El final "Acceptació del conflicte" presenta els problemes com si fossin traslladables a la realitat del lector i sembla que hagi de prendre nota de com s'ha de comportar.
- Aquests nous tipus de finals en pro d'una narració psicològica panoràmica o d'un joc literari pot causar problemes d'atenció i/o d'interès en el lector.

3.- ELS CONTES TRADICIONALS

Aquests contes venen de la tradició oral de cada cultura i acostumen a tenir elements meravellosos i a ensenyar una lliçó moral. Es caracteritzen per l'ús d'un llenguatge molt col·loquial i de diverses fórmules d'encapçalament i d'acabament (*Hi havia una vegada..., temps era temps..., I van ser feliços i van menjar anissos...*). Com que es transmeten de generació en generació per via oral, d'una mateixa història n'apareixen diferents versions i variants, que coincideixen en l'estructura però no en els detalls. Tot i així, sempre es conserva la mateixa finalitat: entretenir i moralitzar la gent.

3.1.- Classificació dels contes tradicionals

S'han intentat agrupar els contes populars de diferents maneres, una de les quals és: contes "d'endevinalles", "d'humans varis", "morals", "d'encantament" i "d'animals". Aquesta classificació deriva de l'índex Aarne-Thompson, que està explicat més endavant, però en aquesta agrupació, els noms dels personatges, les seves característiques, motius o episodis solts i polivalents han induït a innumerables confusions, errors i imprecisions.

Una altra classificació més correcte, tot i que potser massa simplificada, és la que divideix els contes en tres grans classes: "meravellosos, d'encantament o de fades", "de costums" i "d'animals". La segona classe potser és la més imprecisa, ja que abasta un gran nombre de subclasses, i l'únic denominador comú que tenen és el fet de no ser meravellós. Pel que fa a la tercera classe, es tracta d'aquells contes que tenen com a protagonistes autèntics animals humanitzats (i no pas éssers humans en metamorfosis animals).

Antti Amatus Aarne (Finlàndia, 1867-1925) va ser alumne de Julius Krohn i després també del seu fill Kaarle Krohn. Julius Krohn va ser el primer en crear un mètode científic per l'estudi del folklore, el conegut *mètode històric-geogràfic*, que després passaria a convertir-se en un catàleg de contes conegut com a *Classificació Aarne-Thompson*. El seu fill Kaarle va ser qui va continuar el seu estudi i, més tard, també ho va fer el seu deixeble Aarne. La seva primera publicació va ser l'any 1910.

El folklorista Stith Thompson (Estats Units, 1885-1976) va traduir el sistema de classificació d'Aarne a l'anglès l'any 1928 per ampliar-lo posteriorment, ja que Aarne només s'havia centrat en les tipologies de contes finlandesos i danesos i, per tant, el seu estudi només era vàlid per a l'Europa Occidental. En una segona ampliació l'any 1961, del catàleg d'Aarne en va crear el sistema AaTh (Aarne-Thompson), que encara

s'utilitza avui en dia i que permet estudiar les tipologies dels contes d'Àsia, a part dels d'Occident. Aquest sistema de classificació ha estat ampliat recentment, l'any 2004, per Hans-Jörg Uther; i ha passat a anomenar-se sistema ATU (Aarne-Thompson-Uther).

Hi ha algunes diferències entre la primera publicació del sistema de classificació d'Aarne i entre l'ampliació que va fer després Thompson.

Kaarle Krohn i Aarne distingien *tipus de versió i variant*: els relats que tenen més semblances que diferències pertanyen al mateix *conte tipus*, però si hi ha variacions importants, s'anomena *variants del tipus*. Ambdós defensen l'existència d'un arquetip per cada conte tipus, la forma primigènia de la que procedirien totes les versions posteriors i amb existència històrica.

Thompson diferencia el *tipus* del *motiu*, que vindria a ser l'element comú present en tota tradició. Exposa tres classes de motius:

- Els actors d'una faula
- Elements que ajuden al desenvolupament de la història, com els objectes màgics, creences, etc.
- Incidents aïllats.

Es pot donar el cas de que un tipus estigui constituït per un sol motiu o per diversos motius relacionats. A més hi ha motius que poden aparèixer en diferents classes de contes. Per tant, el problema principal a l'hora de fer una classificació és ordenar aquells contes que presenten una sèrie de diversos motius, i diferenciar quins d'aquests motius són els principals i quins els complementaris.

Hi ha tres grups principals de contes: els contes comuns o ordinaris, els contes d'animals i els contes humorístics. El sistema de classificació d'Aarne-Thompson va afegir dos nous grups: els contes de fórmula (que segueixen un patró establert, com per exemple recopilacions de diversos contes) i els contes no classificats (els quals no es poden incloure en cap dels grups anteriors). Cada grup, al seu torn, es divideix en subgrups:

- I. Contes d'animals:
 - Animals salvatges (tipus 1 al 99)
 - Animals salvatges y animals domèstics (100-149)

- L'home i els animals salvatges (150-199)
- Animals domèstics (200-219)
- Ocells (220-249)
- Peixos (250-274)
- Altres animals i objectes (275-299)
- II. Contes folklòrics ordinaris:
 - A. Contes de màgia (300-749):
 - Adversaris sobrenaturals (300-399)
 - Espòs(a) o altres familiars sobrenaturals encantats (400-459)
 - Tasques sobrenaturals (460-499)
 - Ajudants sobrenaturals (500-559)
 - Objectes màgics (560-649)
 - Poder o coneixement sobrenatural (650-699)
 - Altres contes sobrenaturals (700-749)
 - B. Contes religiosos (750-849)
 - C. Novel·les o contes romàntics (850-899)
 - D. Contes de l'ogre estúpid (1000-1199)
- III. Contes humorístics:
 - Contes sobre ximpls (1200-1349)
 - Contes sobre matrimonis (1350-1439)
 - Contes sobre una dona (noia) (1440-1524)
 - Contes sobre un home (noi) (1525-1874)
 - L'home llest (1525-1639)
 - Accidents afortunats (1640-1674)
 - L'home estúpid (1675-1724)
 - Acudits sobre clergues i ordres religioses(1725-1849)
 - Anècdotes sobre altres grups de persones(1850-1874)
 - Contes de mentides (1875-1999)
- IV. Contes de fórmula:
 - contes acumulatius (2000-2199)
 - Contes amb trampa (2200-2249)
 - Altres contes de fórmula (2300-2399)
- V. Contes no classificats (2400-2499)

Tot i que el sistema AT és reconegut per molts estudiosos com una eina de vital importància per l'estudi i catalogació de les rondalles, no s'ha lliurat de crítiques o objeccions.

L'investigador Carlos González Sanz va criticar el sistema Aarne-Thompson perquè no defineix les subdivisions segons un criteri unificador, de manera que no s'explica bé per què els contes d'animals es defineixen pel tipus de personatge, els de la màgia per la temàtica i en el seu conjunt l'oposició entre contes pròpiament dits i contes de fórmula sigui més aviat formal (encara que internament els contes de fórmula se subdivideixin temàticament). Aquest és el principal error de l'índex, que duu a vacil·lacions a l'hora de classificar contes.

Però l'objecció més important la va realitzar l'etnòleg rus Vladímir Propp en el primer capítol de la seva *Morfologia del conte*. Propp va criticar la catalogació dels contes en tipus i motius:

“No es pot determinar on acaba un tema amb les seves variants i on comença l'altre.”

“Els treballs de l'escola finesa parteixen d'un supòsit erroni, en una premissa inconscient segons la qual cada tema és un tot orgànic, que pot separar-se de la massa dels altres temes i estudiar-se per si sol.”

No obstant això, l'Índex d'Aarne-Thompson segueix sent actualment una font important a l'hora de catalogar i trobar fàcilment un conte i poder rastrejar les seves variants a través d'una situació geogràfica en concret. Compensa la seva falta de rigorositat amb una gran utilitat per a tots els investigadors de les rondalles i contes populars.

Vladimir Propp (nascut a Sant Petersburg l'any 1895 i mort a Leningrad el 1970) va ser un erudit rus que va dedicar part dels seus estudis a l'anàlisi dels components bàsics dels contes tradicionals, fins que va trobar una sèrie de punts que creaven una estructura constant en totes aquestes narracions. Com a resultat d'aquests estudis va escriure un llibre, *Morfologia del conte*, en el qual va explicar totes les característiques comunes que havia trobat. Aquest llibre, però, va ser pràcticament ignorat a Occident fins l'any 1950, any en el qual el llibre va ser traduït a l'anglès. Algunes de les coses que explica en el seu llibre, són les següents:

1. Els personatges dels contes realitzen accions semblants: sortir de casa, superar proves... i són esquemàtics. Hi ha l'agressor, que és el malvat de la història (bruixa, madrastra, ogre, drac...); el donant, que és el personatge màgic (fada, follet...) i els herois (príncep, princesa...)
2. Hi ha preferència pels números 3 i 7, alguns exemples els podem trobar en els contes dels tres porquets i de les set cabretes.

3. Normalment es repeteixen aquestes accions, encara que ni molt menys apareixen totes en tots els contes:

- 01) Allunyament. Un dels membres de la família s'allunya.
- 02) Prohibició. Recau una prohibició sobre l'heroi.
- 03) Transgressió. La prohibició és transgredida.
- 04) Coneixement. L'antagonista entra en contacte amb l'heroi.
- 05) Informació. L'antagonista rep informació sobre la víctima.
- 06) Engany. L'antagonista enganya a l'heroi per apoderar-se d'ell o dels seus béns.
- 07) Complicitat. La víctima és enganyada i ajuda així al seu agressor sense saber-ho.
- 08) Traïció. L'antagonista causa algun perjudici a un dels membres de la família.
- 09) Mediació. La traïció és feta pública, se li formula a l'heroi una petició o ordre, se li permet o se li obliga a marxar.
- 10) Acceptació. L'heroi decideix partir.
- 11) Partida. L'heroi marxa.
- 12) Prova. El donant sotmet a l'heroi a una prova que li prepara per a la recepció d'una ajuda màgica.
- 13) Reacció de l'heroi. L'heroi supera o falla la prova.
- 14) Regal. L'heroi rep un objecte màgic.
- 15) Viatge. L'heroi és conduït a un altre regne, on es troba l'objecte de la seva recerca.
- 16) Lluita. L'heroi i el seu antagonista s'enfronten en combat directe.
- 17) Marca. L'heroi queda marcat.
- 18) Victòria. L'heroi derrota a l'antagonista.
- 19) Esmena. La traïció inicial és reparada.
- 20) Retorn. L'heroi torna a casa.
- 21) Persecució. L'heroi és perseguit.
- 22) Socors. L'heroi és auxiliat.
- 23) Retorn d'incògnit. L'heroi torna, a casa seva o a un altre regne, sense ser reconegut.
- 24) Fingiment. Un fals heroi reivindica els assoliments que no li corresponen.

- 25) Tasca difícil. Es proposa a l'heroi una difícil missió.
- 26) Compliment. L'heroi duu a terme la difícil missió.
- 27) Reconeixement. L'heroi és reconegut
- 28) Desenmascarament. El fals queda en evidència.
- 29) Transfiguració. L'heroi rep una nova aparença.
- 30) Càstig. L'antagonista és castigat.
- 31) Noces. L'heroi es casa i ascendeix al tron.

Per tant, Vladimir Propp explica que, els elements comuns universals que tenen els contes, fan que es trobin històries similars en cultures molt allunyades.

4.- ELS TRES PORQUETS

El conte dels tres porquets és una faula amb animals personificats ja popular des del S. XVIII, tot i que també es creu que és molt més antiga.

Una faula és una narració en la que, amb finalitats moralistes, uns éssers irracionals i de vegades inanimats, actuen i parlen com si tinguessin interessos i passions humanes; segons ens diu Samuel Johnson (Lichfield, 1709-1784), que va ser una de les figures literàries més importants d'Anglaterra i també va ser considerat per a molts com el major crític literari anglès.

La història dels tres porquets va ser escrita i publicada per primera vegada l'any 1843 per James Orchard Halliwell-Phillips dins del seu llibre *Nursery Rhymes and Nursery Tales*, i això li va donar força popularitat durant les darreries del S.XIX.

També van aparèixer altres variants d'aquest conte l'any 1881, però fins l'any 1898 no es va publicar la versió més oficial i coneguda fins ara, la de Joseph Jacobs, que estava inclosa dins de la seva obra *Contes de fades anglesos (English Fairy Tales)*. Tot i així, Jacobs va reconèixer que es va inspirar en l'anterior obra de Halliwell.

D'aquesta història, a diferència de moltes altres, no se'n coneixen innumerables versions. En la versió de Jacobs, els dos primers porquets moren però en la versió de Katharine Briggs, que es troba dins de *Contes populars britànics*, els dos primers porquets aconsegueixen refugiar-se a la casa del germà gran i sobreviure. En una altra versió, la d'Andrew Lang, se li obre la panxa al llop i en surten els dos porquets vius.

També hi ha algunes versions en les quals els porquets, a part de construir les seves respectives cases, són músics i toquen algun instrument.

A més a més, aquest conte també es podria considerar com una versió més afinada de *El llop i les set cabretes* dels germans Grimm.

4.1. Joseph Jacobs

Joseph Jacobs (1854-1916) va ser un escriptor australià-anglès. Va estudiar a Anglaterra, a la universitat de Cambridge i també va ser un conegut folklorista i historiador que va dedicar el seu temps a recopilar contes populars. En va fer diferents edicions: *English Fairy Tales* i *More English Fairy Tales*, 1890 i 1894; *Celtic Fairy Tales*, 1892 i 1894; *Indian Fairy Tales*, 1892.

Dins de *English Fairy Tales*, Jacobs explica la versió més famosa del conte dels Tres Porquets. Els Tres Porquets construeixen les seves cases amb diferents materials. El llop ensorra la de palla del germà petit i se'l menja, i fa el mateix amb la casa de fusta i el germà mitjà. Però els seus pulmons no poden ensorrar la casa del tercer germà, així que decideix entrar per la xemeneia i el porquet el fregeix amb una caldera que havia deixat preparada abans.

4.2. Andrew Lang

Andrew Lang (1844-1912) va ser un escriptor [britànic](#) que va néixer a Escòcia. Va destacar com a crític, [folklorista](#), biògraf i traductor i va ser un personatge influenciador de la literatura britànica de finals del segle XIX. No obstant això, no va produir cap conte, poema o novel·la memorable, sinó que es va dedicar principalment a recopilar contes de fades britànics (tal i com van fer els Germans Grimm a Alemanya i Charles Perrault a França).

Entre les seves recopilacions de [contes de fades](#) trobem *The Blue Fairy Book* (El Llibre Blau de les Fades), *The Red Fairy Book* (El llibre vermell de les fades), *The Green Fairy Book* (El Llibre Verd de les Fades), etc. El conte dels tres porquets es troba en El Llibre Verd de les Fades, i va ser publicat l'any 1892

L'obra de Lang va ser poc original, però va destacar per la seva erudició i la seva prosa.

4.3.- Significat del conte

El conte dels tres porquets es basa en l'elecció entre el principi del plaer i el principi de la realitat.

Aquest conte explica als nens petits, de forma agradable i dramàtica a la vegada, que no hem de ser mandrosos ni prendre'ns les coses a la lleugera, perquè, si ho fem, en podem sortir perjudicats. Els plans i les previsions intel·ligents combinades amb el treball dur ens faran vèncer fins i tot al nostre pitjor enemic (en el cas dels tres porquets: el llop). Una altra cosa que ens ensenya la història és els avantatges del creixement, ja que el tercer porquet, que és el més llest, normalment acostuma a ser el més gran de tots.

Les cases que construeixen els porquets són símbols del progrés en la història de l'home: des d'una barraca de palla sense cap mena d'estabilitat, a una de fusta, fins

arribar finalment a la sòlida casa de totxos o de pedres (segons quina versió). El més petit dels tres porquets és el que es fa la casa de palla i el segon fa servir troncs per fer-ne una de fusta una mica més estable, però ambdós completen el seu refugi el més ràpid que poden i sense esforçar-se gaire per poder jugar la resta del dia. Aquests dos porquets segueixen el principi del plaer, per tant, busquen la gratificació immediata sense pensar en el futur ni els perills que implica la realitat.

L'últim porquet, el més gran, és l'únic que ha après a comportar-se seguint el principi de la realitat, perquè és capaç de posposar el seu desig de jugar i actua d'acord amb la seva capacitat de preveure què pot passar en un futur. Per tant, el tercer porquet, és l'únic que pot arribar a vèncer el llop.

El personatge del llop representa totes les forces asocials, inconscients i devoradores contra les que hem d'aprendre a protegir-nos.

Els tres porquets provoca als nens un impacte molt més fort que la majoria d'altres faules com, per exemple, la de *La cigala i la formiga*. En aquesta història la formiga es nega a deixar menjar per a l'hivern a la cigala, que ha estat cantant durant tot l'estiu i no ha treballat gens. Els nens s'identifiquen amb la cigala i aleshores, segons la faula, ja no els queda cap esperança perquè la cigala ha seguit el principi del plaer i, una vegada feta aquesta elecció, les coses ja no es poden canviar.

En el conte dels tres porquets els nens s'identifiquen amb els porquets. Aquí sí que hi ha alguna esperança, ja que el conte ens ensenya que existeix una evolució; possibilitats de progrés des del principi del plaer al principi de la realitat. El tercer porquet aconsegueix vèncer el llop després que ell hagi intentat maneres diferents d'atraure'l fora de la seguretat de la seva casa i, finalment, hagi intentat baixar per la xemeneia quedant socarrimat.

D'aquesta manera es donen esperances als nens i, a més a més, se'ls demostra que, desenvolupant la seva intel·ligència, poden vèncer a contrincants més forts que ells.

També es pot distingir la diferencia entre devorar (llop) i menjar (porquet). El llop segueix el principi del plaer descontrolat ja que ho vol devorar tot ràpidament i ignorant les conseqüències. En canvi, el porquet gran també segueix el principi de la realitat quan es tracta de menjar, perquè aconsegueix tots els aliments de manera intel·ligent.

Els nens queden satisfets quan el llop rep el seu càstig i no els traumatitza la desaparició dels dos primers porquets (que signifiquen els primers estadis del

desenvolupament humà) perquè entenen, de manera inconscient, que hem de deslliurar-nos de les nostres primeres formes d'existència si volem arribar a tenir-ne de superiors.

El conte dels tres porquets no explica mai al nen el que hauria de fer, sinó que permet que ell mateix extregui les seves pròpies conclusions; i aquest és el mètode que afavoreix la maduració.

Aquesta és una de les il·lustracions dels Tres porquets més antiga, feta per L.Leslie Brooke l'any 1905. Els porquets encara no duïen cap tipus de vestimenta, tot i que si que caminaven sobre dues potes com les persones.

Aquesta il·lustració és la de la versió popularitzada de Walt Disney (creat per Walter i Roy Elias Disney), que va convertir en pel·lícula el conte dels tres porquets l'any 1933. També es pot veure que és la versió en la qual els porquets són músics pel piano i la flauta que hi ha en la imatge

5.- LA CAPUTXETA VERMELLA

La Caputxeta Vermella és un conte popular, del qual n'existeixen nombroses variants, que es transmetia de pares a fills en diversos països d'Europa i d'Amèrica ja des de l'època medieval.

Aquest conte formava part del folklore de molts països i parla de la inseguretat que hi havia en els boscos i, per espantar als nens, ens presenta un personatge aterrador i present en moltes obres de tradició oral: el llop. Tot i ser considerat un conte infantil, conté elements referents a la violència, al sexe i al canibalisme (ja que algunes versions inclouen escenes relacionades amb l'esquarterament de l'àvia per part del llop i amb l'oferiment que li feia després a la Caputxeta donant-li trossos de la seva carn i una copa amb la seva sang; i també hi havia algunes escenes en les quals el llop li deia a la Caputxeta que es tragués tota la roba i es fiqués al llit amb ell).

5.1.- Els orígens del conte

Molts estudis sostenen que Charles Perrault va ser el primer creador del conte, però en les versions orals que avui en dia es coneixen (recollides a finals del S.XIX a França i fa uns 25 anys al nord d'Itàlia) s'hi poden trobar rastres d'una tradició més antiga que Perrault. En funció d'aquest fet, els folkloristes estan segurs que sí que existia una història que pertanyia a la tradició oral abans de Perrault. Aquests versos en són un exemple:

<< Lo que os digo, en el campo se cuenta de igual modo
Y no es tan sorprendente como digno de crédito.
Al sacar en la iglesia a una niña de pila
Le regalaron una caperucita roja
La santa quincuagésima se celebró el bautizo,
Cuando al alba la niña cumplía cinco años.
Después mientras andaba sin cuidado ninguno,
Le salió al paso un lobo que se la llevó al bosque
Y dejó por comida la presa a sus cachorros,
Que la acosaron juntos y, no pudiendo herirla,
Mansamente empezaron a lamer su cabeza.
“No me rompáis, ratones –dijo entonces la niña-,
esta caperucita que me dio mi padrino.”
Templa el Dios que los hizo, los destemplados ánimos.>>

Aquest breu text, traduït del llatí per Rafael León, pertany a un llibre, *Fecunda ratis (La nau fèrtil)*, destinat als alumnes que va ser escrit durant el S.XI per Egberto de Lieja. Es tracta d'un llibre didàctic i catequitzant format per una recopilació de proverbis, contes i faules. Aquest text és molt antic però també és, tal i com Egberto ho assenyala en els primers versos del relat, de procedència popular. Així doncs, es pot afirmar que en el S.XI ja existia una tradició popular que contenia elements de la història de la Caputxeta Vermella.

Si comparem la versió d'Egberto amb les de Perrault i els germans Grimm, el parentesc amb la història de la Caputxeta vermella és innegable. Les semblances que hi ha entre totes les versions són les següents:

- La protagonista és una nena
- Aquesta nena fa servir una peça de roba vermella
- Aquesta peça de roba li ha regalat una persona que l'estima (en el cas de la versió d'Egberto ha estat el seu padrí)
- La nena comet una certa imprudència quan s'endinsa en el bosc
- Un llop es troba amb la nena i, en el cas d'Egberto, se l'emporta perquè les seves cries se la mengin però, igual que en la versió dels Grimm, la nena n'acaba sortint il·lesa (aparentment gràcies a la protecció de la caputxa)

Tot i així, també es poden veure algunes diferències entre el relat medieval i les versions de Perrault i els Grimm:

- En la versió d'Egberto falten completament els personatges de l'àvia i de la mare que envia la Caputxeta al bosc.
- L'element sexual, molt més evident en la versió de Perrault que en la dels Grimm, no apareix en cap moment, encara que això no vol dir que no existeixi. En tot cas, la innocència de la nena es ressalta fent-la aparèixer en l'edat de cinc anys i en el fet que confon els llobatons amb ratolins.
- Els que s'han de menjar la nena són les cries de llop en comptes del llop, però al final no arriba a ser devorada tot i que aquest era el seu destí. Tampoc apareix en cap moment el motiu de la substitució de la víctima per pedres.
- El conte acaba bé (igual que en el cas dels germans Grimm però a diferència del de Perrault) però la nena no és salvada per cap caçador o llenyataire. Tot i

que l'autor no ho diu explícitament , la caputxa sembla ser l'objecte màgic que la protegeix

Per això, el més significatiu del text d'Egberto és el missatge cristià, ja que, el fet que se'ns informi de la procedència de la caputxa (li regala el seu padrí després d'haver estat batejada) i que la nena demani als llops que vigilin i que no la trenquin, dona a la caputxa una rellevància especial i es converteix en el símbol de la protecció divina que el bateig proporciona als cristians.

Aquest missatge cristià, en canvi, no es pot veure en cap de les adaptacions posteriors del conte.

Una altra cosa que no es pot veure en les versions de Perrault i els Grimm, és que la caputxa és l'instrument de la salvació en la història d'Egberto. Aquest, però, no és l'únic exemple en què la caputxa es converteix en un element de salvació. Charles Marelle va publicar a finals del S.XIX una versió titulada *La véritable histoire de la Caputxeta Daurada*. En aquesta història la caputxa és del color del foc i ha estat fabricada per l'àvia amb un raig de sol. Per tant, quan el llop es vol menjar a la nena, es crema.

Així doncs, es pot dir que el conte de la Caputxeta existeix abans de la versió de Perrault i que els versos d'Egberto són els primers testimonis de l'existència d'una caputxeta vermella en la història. Tot i que, com el mateix Egberto diu, aquesta història pertany a la tradició popular, per tant pot ser que aquest conte encara vingui de molt més enrere en el temps.

Ara bé, si no tenim en compte els versos d'Egberto de Lieja, la primera versió escrita d'aquest conte és *Le petit Chaperon Rouge*, que apareix en el recull de contes que va fer Charles Perrault l'any 1697. Aquesta versió és més sinistra que la que van fer posteriorment els germans Grimm. Perrault va ometre les escenes de canibalisme que apareixien en la història original, però no l'escena en la qual la indefensa Caputxeta es posa a dins del llit amb el llop. La intenció continuava sent la mateixa: prevenir a les noies perquè no parlessin amb desconeguts. En aquesta versió, tant l'àvia com la Caputxeta, són devorades pel llop. Al final del conte, Perrault hi va afegir una explicació sobre la moralitat de la història:

“D'aquesta història s'aprèn que els infants, i especialment les jovenetes boniques, ben educades i de bona família, fan molt malament d'escoltar-se els desconeguts; i no és estrany, doncs, que el Llop obtingui el seu sopar. Dic Llop, perquè no tots els llops són de la mateixa mena; n'hi ha un d'aparença encomiable, que no és sorollós ni odiós ni rabiós, sinó mansoi, servicial i amable, que segueix les noies joves pel carrer fins a casa seva. Ai d'aquells que no sàpiguen que aquests llops amables són, de totes aquestes criatures, les més perilloses!”

Histoires ou contes de temps passé (Contes d'antany)

Els germans Grimm van ser els següents a posar per escrit la història de la Caputxeta Vermella, l'any 1857, i la seva versió és la més coneguda. En aquesta versió, la Caputxeta és advertida per la seva mare de no travessar el bosc, però ella no segueix aquest consell. El llop es menja a l'àvia i a la nena, però aleshores arriba un llenyataire que talla la panxa del llop per tal que l'àvia i la Caputxeta puguin sortir-ne il·leses.

▪ **5.1.1.- Charles Perrault**

Charles Perrault, nascut a París el 12 de gener del 1628 i mort el 16 de maig del 1703, va ser un escriptor francès, conegut principalment per haver donat forma literària a contes clàssics infantils com *La Caputxeta Vermella* i *El gat amb botes*; temperant en molts casos la crueltat de les versions orals.

La seva família pertanyia a la burgesia i això va fer possible que Perrault tingués una bona infància i accés a les millors escoles de l'època. L'any 1637, als nou anys, va entrar a l'escola Beauvais, i el 1643 la va deixar i més tard es va posar a estudiar la carrera de Dret, que va acabar el 1651.

L'any 1654 va ser nomenat funcionari per treballar en el servei governamental. Aquesta feina no li ocupava gaire temps, i va començar a dedicar-se a la lectura. La seva primera obra va ser *Retrat d'Iris*, un poema que va escriure el 1659. Dos anys més tard, va escriure el seu primer llibre, *Els murs de Troia*.

Va anar aconseguint llocs de treball poc relacionats amb la literatura fins que finalment es va convertir en bibliotecari de l'Acadèmia Francesa.

Va escriure un total de 46 obres que, a excepció dels contes infantils, eren gairebé totes lloances al rei de França.

Als 55 anys, va escriure *Els contes de la mare oca*, publicats l'any 1697. En aquest llibre s'hi troben la majoria dels seus contes més famosos. Són tots contes morals plens d'un encant que els ha convertit en les lectures preferides dels nens, tot i que alguns han estat versionats posteriorment (sobretot pels germans Grimm, que han posat el final feliç a un conte que no el tenia: *La Caputxeta Vermella*).

Perrault tenia molt clar que la lliçó moral era imprescindible però, a més a més, ell pretenia fer alguna altra cosa: unir les seves ànsies de moralitzar amb les del sentit de l'humor. Per això en molts casos la ironia és tan excessiva que es fa difícil saber si el que fa Perrault és premiar, castigar o burlar-se de la conducta d'un personatge.

Els personatges que va fer servir en aquests contes són fades, ogres, animals que parlen, bruixes i prínceps encantats... Al final de cada relat hi incloïa una moral referent al contingut de la història. Perrault va reflectir les costums d'una època en la qual la majoria no estava conforme amb la seva situació i, per donar esperances a la gent, la majoria de les seves històries tenien final feliç, amb excepció del conte de la Caputxeta, que acaba malament.

En gairebé tots els contes, tal com deia Perrault: "la maldat ha de ser castigada i la virtut recompensada, per avisar i donar una lliçó als petits lectors". Una de les poques excepcions és aquest conte en el qual, la bona Caputxeta i la seva àvia, acaben a l'estómac del llop, on romandran fins que els germans Grimm les salvin mitjançant un nou personatge: el caçador.

És possible que la versió que coneixia Perrault fos truncada (és a dir, que fos interrompuda i incompleta i que, per això, no hi posés el final feliç que sí que hi van posar els germans Grimm més tard). Tot i així, de la comparació d'ambdós contes, es dedueix que els Grimm van seguir a Perrault de molt a prop, ja que l'únic que van fer va ser afegir-hi un final.

Finalment, s'ha arribat a la conclusió de que va existir un cicle de contes amb final desgraciat, els quals no tenien l'objectiu d'instruir sinó d'advertir; com és el cas de la nostra història.

▪ 5.1.2.- Els Germans Grimm

Jakob Grimm (1785-1863) i Wilhelm Grimm (1786-1859) van ser dos germans alemanys cèlebres pels seus contes per a nens i també pel seu *Diccionari alemany*, *Llegendes alemanyes*, *Gramàtica alemanya*, *mitologia alemanya* i *Contes dels Grimm*; que han fet que siguin reconeguts com a fundadors de la filologia alemanya.

Van néixer a la regió de Hesse i procedien d'una família assentada. El seu pare, Philipp Wilhelm Grimm, era advocat i pastor de la església calvinista. Per tant, els dos germans van ser educats segons la fe calvinista, i això es reflecteix en el caràcter d'ambdós.

Van rebre les seves primeres ensenyances a Steinau, on es van traslladar l'any 1791 i, després, van continuar la seva educació a Kassel. Més tard, els dos van seguir els passos del seu pare fent la carrera de Dret però finalment van decidir estudiar la literatura antiga i medieval alemanya.

Durant aquesta època van conèixer a grans poetes alemanys i, gràcies a aquests contactes, es van obrir pas en la feina de recopiladors i van aconseguir treballar en llocs relacionats amb la literatura, com per exemple en biblioteques importants d'Alemanya.

Els contes dels germans Grimm

Entre els anys 1812 i 1822, els germans Grimm van publicar els *Contes infantils i de la llar*, una col·lecció de contes recollits de diferents tradicions. Les seves fonts principals, a part dels seus propis records i els dels seus amics, van ser la gent senzilla del poble. Quan van escriure els contes van intentar conservar no només la trama de la història sinó també el to i les expressions que feien servir les persones a qui havien preguntat i en cap moment van fer servir les històries per incorporar-hi lliçons morals o al·lusions poètiques i literàries.

Un dels contes que forma part d'aquesta col·lecció i que s'ha fet tan popular gràcies a aquests dos germans és el de la Caputxeta Vermella, entre molts d'altres, com per exemple el d'En Patufet.

5.2.- Variants del conte

Tot i que les versions d'Egberto, Perrault i els Grimm són possiblement les primeres que s'han posat per escrit d'aquest conte, hi ha moltes altres versions que ens expliquen la història de la Caputxeta.

La finta nonna ("La falsa àvia") és el títol d'una antiga versió italiana d'aquest conte, en la qual la Caputxeta ho soluciona tot ella sola basant-se en la seva pròpia astúcia. Alguns sostenen que aquesta versió és la més propera a l'original i que el personatge del llenyataire va ser inclòs posteriorment per suggerir la idea masclista que l'àvia i la néta no podien salvar-se sense l'ajuda d'un home.

Al S.XIX, els germans Grimm una altra vegada, van recollir dues versions alemanyes, les de Jeanette Hassenpflug i Marie Hassenpflug. Una d'aquestes versions la van transformar en la història principal i, l'altra versió, en una continuació. En la primera història la noia i la seva àvia són salvades per un caçador interessat en la pell del llop. La segona història explica com la Caputxeta i l'àvia, gràcies a l'experiència que havien tingut amb el primer llop, en descobreixen, capturen i maten un altre.

Altres versions són les que van crear molts autors que estaven en desacord amb la versió de Perrault i amb el final que hi havia originalment, quan el conte formava part del folklore de diversos països. L'any 1840, a Anglaterra, la Caputxeta, en veure's atacada pel llop, crida fins que vénen uns caçadors a salvar-la. A França, durant la mateixa època, una abella entra per la finestra i pica el nas del llop, que surt corrent comes ajudeu-me. Tot i així, cap d'aquestes versions salvaven l'àvia de morir a mans del llop. La versió més coneguda és la que van fer els Grimm l'any 1857, com ja s'ha explicat anteriorment.

Un altre dels finals, consisteix en què l'àvia (que s'havia amagat a l'armari) aconsegueix salvar-se a sí mateixa i a la seva néta.

Actualment, són moltes les versions que s'han escrit d'aquest clàssic. Fins i tot ha arribat a la televisió i al cinema: *Caperucita en Manhattan*; *La Caputxeta Vermella, Verda, Groga, Blava i Blanca*; *La petita Caputxeta Africana*... Aquests són alguns dels molts més títols de la Caputxeta Vermella.

5.3.- Significat i connotació sexual del conte

Moltes vegades, en els contes de fades, s'hi poden trobar amagats components referits al sexe i a la sexualitat; i el conte de la Caputxeta Vermella és un exemple ben clar.

Segons l'estudiós de contes Andrew Lang, si totes les versions d'aquest conte acabessin malament, com la de Perrault, hauríem d'haver deixat aquest conte en l'oblit.

La història de Perrault és més o menys igual que totes les altres fins que la Caputxeta arriba a la casa de la seva àvia i s'hi troba el llop, que li demana que es tregui la roba i es posi al llit amb ell. La Caputxeta es pensa que el llop és la seva àvia i es sorprèn de veure-la tan canviada. Llavors és quan comença a fer-li aquella famosa sèrie de preguntes sobre les orelles, el nas, les dents... fins que el llop se l'acaba menjant.

Tota aquesta escena del llit, en la qual es poden veure clarament elements referents al sexe, va ser suprimida pels germans Grimm i també per molts altres autors quan van publicar la seva pròpia versió, i per això no tothom la coneix ni sap que existeix en una versió més antiga.

Aquest conte tracta de l'ambivalència infantil (la presència simultània de valors o significacions oposades i contradictòries) de viure d'acord amb el principi de la realitat o amb el principi del plaer. Hi ha una versió francesa en la qual es pot veure clarament com la Caputxeta escull seguir el principi del plaer. La Caputxeta es troba el llop en un encreuament i ha de decidir quin dels dos camins seguirà: o bé el de les agulles o bé el de les agulles de cap. La Caputxeta es decideix pel camí de les agulles de cap, ja que és més fàcil unir les coses mitjançant les agulles de cap que no haver-les de cosir amb agulles normals i, en una època en la qual la costura era una feina de dones, el fet de triar el camí de les agulles de cap significava sense cap dubte triar el camí del plaer.

En aquest conte el personatge masculí és molt més important que el femení i el podem trobar en dos formes totalment oposades: el seductor perillós que, si es cedeix als seus desitjos, es converteix en el destructor de la nena (el llop) i el personatge del caçador, fort i responsable.

Es veu clarament que el llop és el dolent i que el caçador és el bo però, tot i així, la figura del llop ferotge ha de tenir per força alguna cosa que el faci agradable per a la Caputxeta ja que, sinó, no tindria cap poder sobre ella.

A més a més, a part de representar el seductor masculí, el llop també representa totes les tendències asocials i primitives que hi ha dins de cada un de nosaltres. El fet d'abandonar les qualitats que ha de tenir una nena en edat escolar, converteix a la Caputxeta en una nena que no busca res més que el principi del plaer. Contestant perfectament a les preguntes del llop i cedint als seus suggeriments, li ha donat a aquest l'oportunitat de poder-se menjar l'àvia. Per tant, es veu perfectament com la nena es torna a guiar pel principi del plaer una altra vegada, ja que l'únic sentit que té contestar tan detalladament a les preguntes del llop és assegurar-se que trobi el camí, perquè el seu inconscient es vol deslliurar de l'àvia per poder fer altres coses.

Una altra raó per la qual probablement la Caputxeta respon a les preguntes del llop: podria ser perquè percep el perill que aquest suposa i no es veu capaç d'afrontar-lo i superar-lo ella sola. Per tant, en un intent de traspasar el problema a algú altre, envia el llop a casa de la seva àvia: una persona molt més gran i segurament també més madura, que sí que es podrà enfrontar al que el llop desitja.

La Caputxeta, però, no és l'única culpable de tot sinó que l'àvia també té part de culpa, ja que resulta fatal per a la nena que aquesta senyora més gran que ella es deixi arrossegar per l'atracció cap als homes i que li transmeti donant-li una atractiva capa roja.

Tant el títol com el nom de la nena posen èmfasis en el color vermell, el color de les emocions violentes, com les de tipus sexual.

La versió dels germans Grimm, on hi havia una segona història en la qual l'àvia i la Caputxeta treballaven juntes per vèncer un altre llop, dóna a entendre al lector que, després d'haver passat una mala experiència amb el primer llop, la Caputxeta s'adona que no està preparada per enfrontar-se ella sola a un altre llop (que sempre és sinònim d'una figura masculina seductora) però que, en canvi, sí que pot derrotar-lo si treballa en equip amb la seva progenitora (que en aquest cas és l'àvia i no la mare)

Per últim, una cosa que no s'acaba d'entendre del tot en cap de les versions, és per què el llop no es menja la nena en el primer moment que la veu. En comptes d'això, es

menja primer l'àvia i, després, s'espera al seu llit fins que arriba la nena per, finalment, poder-se-la menjar. Hi ha diverses teories sobre aquest fet.

La primera és que no se la volia menjar enmig del bosc perquè per allà hi rondaven molts caçadors que el podrien descobrir, que és sinònim de no fer res dolent enmig del carrer a una altra persona perquè la gent que passi per allà et podria aturar, i tirar-te els plans enlaire.

La segona raó és que el llop sentia la necessitat d'eliminar l'àvia primer perquè és la progenitora de la nena i suposava un obstacle per a ell. Si es menjava a l'àvia primer, després ja tindria el camí lliure i la nena seria seva ja que, fins no fa molt temps, quan la mare moria (tot i que en el nostre cas és l'àvia) la filla més gran ocupava el seu lloc en tots els aspectes.

Finalment, l'última raó i la que torna a mostrar com s'amaguen elements de tipus sexuals dins del conte, és que el llop no devora immediatament la nena després de veure-la perquè primer es vol posar al llit amb ella; i així, la trobada de tipus sexual ha de precedir l'acte de devorar-la.

Aquests són els significats més importants del conte de la Caputxeta Vermella tot i que encara es poden trobar moltes més explicacions sobre les diferents escenes del conte, diferents versions, comportaments dels personatges... perquè aquest és un dels contes tradicionals més estudiats del món i dels quals se n'han buscat, i encara es continua fent, molts significats.

Aquesta imatge, creada per Gustave Doré l'any 1862, mostra la història tal i com la va explicar Charles Perrault. Doré no va triar la ja existent versió alemanya dels Grimm per a la seva il·lustració, sinó que es va decidir per la de Perrault que era considerablement més picant i va intentar capturar el significat ocult del conte com a paràbola sexual. És una imatge bastant famosa pel fet que s'hi pot veure aquest significat

Aquesta imatge francesa, és una mica més moderna i segurament ja no segueix la versió de Perrault, sinó la dels germans Grimm o altres autors que feien acabar bé la història. Va ser creada per Felix Loiroux l'any 1920.

6.- EN PATUFET

El conte d'En Patufet és un dels contes infantils més populars a la nostra terra. També és un dels que considerem més nostres, tot i que, en les seves diferents i adaptades versions, és present a totes les cultures. En la nostra versió en Patufet va vestit amb faixa i porta barretina, imatge molt diferent de la d'en Tom Thumb, el conte d'en Patufet en anglès.

Aquesta història ja s'explicava des del S. XVI, però els seus orígens són diversos i no gaire clars. Alguns diuen que és un conte de fades alemany; però la versió anglesa situa la història en el fantàstic món llegendari del Rei Artús.

Aquest conte, que en castellà es coneix amb el nom de Pulgarcito o Garbancito, a vegades es confon amb un altre conte que l'única cosa que té en comú amb en Patufet és que el protagonista també és molt petit, però en aquesta història el nen és el més jove de set germans i gràcies al seu enginy tots set es salven d'un ogre quan els seus pares els abandonen perquè no els poden mantenir.

Del conte d'en Patufet se n'han escrit diverses aventures. Les d'origen anglès, ens mostren a un Patufet sobre una rata com a muntura en el fantàstic món medieval del Rei Artús. En castellà, trobem diverses històries: en una impedeix que uns lladres robin a casa seva i, en una altra, en Patufet busca refugi en la closca d'un cargol.

En la versió catalana, la mare envia a en Patufet a buscar safrà. Mentre camina pel carrer, va cantant la coneguda cantarella “ *Patim, patam, patum, homes i dones del cap dret... Patim, patam, patum, no trepitgeu en Patufet*”. Després porta l'esmorzar al seu pare però és sorprès per una tempesta i decideix amagar-se sota una col. Un bou es menja la col i, per tan, també a en Patufet. Els pares surten a buscar-lo i quan s'adonen d'on és (“a la panxa del bou, o no hi neva ni hi plou”), li donen molt menjar al bou, fins que es tira un pet i surt en Patufet.

De la cantarella que en Patufet s'inventa perquè no el trepitgi ningú quan va pel carrer, també se'n coneixen diferents versions, segurament a causa de la transmissió oral del conte. Tot i així, en versions com en la del conte en anglès, aquesta cantarella no existeix, ja que la història és totalment diferent.

En la versió que van fer els germans Grimm, dos homes el compren perquè queden meravellats de com n'arriba a ser de petit. En aquesta història, en Patufet no està

amagat sota una col, sinó que està dormint entre la palla quan una vaca (no un bou) se'l menja. Aleshores un pastor sacrifica la vaca pensant-se que a dins hi té un esperit malvat, que en realitat és en Patufet. Un llop es menja l'estómac de la vaca i, per tant, també a en Patufet. En Patufet aconsegueix guiar el llop fins a casa dels seus pares, que el maten i en treuen en Patufet.

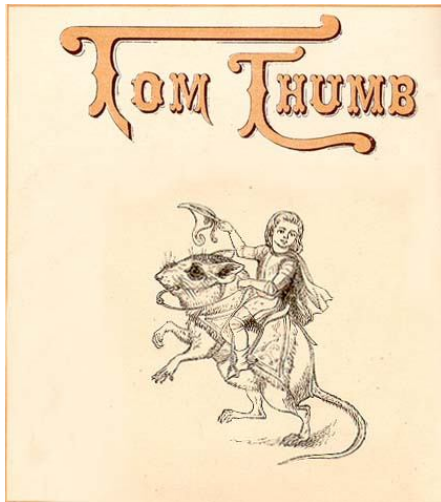
La versió d'en Tom Thumb, ens explica que una parella molt pobre allotja a casa seva un captaire, que en realitat és el mag Merlí. Aquest els concedeix el seu més gran desig: tenir un fill. Però el nen és més petit que el dit polze (en anglès Thumb vol dir polze). És un nen molt trapella que viu innumbrables aventures, com que la seva mare el cuina en un pastís, que se'l menja una vaca, que va a parar al castell d'un gegant, que se'l menja un peix i, finalment, que entra a la Cort del Rei Artús com a membre d'honor de la taula rodona.

L'any 1731 un famós dramaturg anglès, Fielding, escriu la seva pròpia versió, que es converteix en una espècie de paròdia de les grans històries d'herois. Hans Christian Andersen i els Grimm també van fer-ne la seva pròpia versió.

Altres versions d'aquest conte són: Hop o' (França), Inch/Issun-bōshi (Japó) , Thumbikin (Noruega), Little Chick-Pea (Itàlia), Piñoncito (Chile) o Lipuniushka (Rússia).

A Catalunya, el petit Patufet ha viscut moltes aventures que ens han estat narrades en la seva majoria per Ramon Folch i Camarasa i publicades per l'editorial Raylu. Alguns dels títols que podem trobar d'aquest autor són:

- En Patufet escolà de Montserrat. Barcelona: Raylu, 1969
- En Patufet astronauta. Barcelona: Raylu, 1971
- En Patufet i la sireneta. Barcelona: Raylu, 1974
- En Patufet i el timbaler del Bruc. Barcelona: Raylu, 1977
- En Patufet Excursionista – Edicions Raylu Barcelona – 1981
- En Patufet a Montserrat – Edicions Raylu Barcelona – Sense data
- En Patufet i el gegant – Edicions Raylu Barcelona – 1979
- En Patufet i els conills – Edicions Raylu Barcelona – Sense data
- En Patufet amb Vespa – Edicions Raylu Barcelona – 1980
- En Patufet i els cargols – Edicions Raylu Barcelona – 1979

Il·lustració del conte anglès, Tom Thumb, que si no fos per l'estatura del nen, no ens recordaria gens a la versió catalana.

Il·lustració de la versió dels germans Grimm, en la que observem un Patufet petit sobre el barret d'un home

Aquestes dues imatges ja s'aproximen més a les que els catalans tenim en ment quan pensem en el conte d'en Patufet. En la primera podem veure l'escena en què en Patufet vestit de pagès i amb espartenyes i barret de palla, està dormint sota una col. La segona imatge és un trencaclosques en el qual podem veure en Patufet que porta al cap un element molt característic de la versió catalana del conte: la barretina.

7.- CONCLUSIONS

7.1.- Conclusió de la part teòrica.

Després d'haver realitzat aquest treball, he après moltes coses noves sobre els contes que des de fa tan de temps s'expliquen als nens petits. Abans de posar-me a buscar informació, mai havia pensat que els contes (sobretot el de la Caputxeta Vermella) poguessin tenir tants missatges i significats amagats referents al sexe, al canibalisme, al masclisme...

Tampoc m'havia cridat especialment l'atenció que el color de la caputxa de la nena fos de color vermell en concret i no pas d'un altre color, ni havia donat massa importància al fet que un llop parlés i s'intentés cruspir tres porquets ni a que un nen fos tan petit que se'l pogués menjar un bou. Creia que només eren contes i punt, però a mesura que he anat fent el treball, m'he anat adonant que els contes no estan escrits d'una manera determinada perquè sí, sense cap motiu, sinó que sempre hi ha alguna raó amagada al darrere de cada conte, encara que sigui difícil de trobar.

Pel que fa a la recerca d'informació, ha estat bastant difícil ja que no trobava massa llibres ni pàgines d'Internet que parlessin dels contes dels Tres Porquets i d'en Patufet en concret. Primerament tenia pensat explicar només les diferents versions que s'han anat fent al llarg del temps de cada conte, però finalment em vaig decidir per explicar també una mica el significat dels contes.

El que sí que he trobat molt més fàcil ha estat trobar informació sobre la Caputxeta Vermella, ja que des de sempre ha estat un conte molt estudiat i analitzat. A poc a poc ,però, he aconseguit ampliar els altres apartats del treball (contes, contes tradicionals, Els Tres Porquets i En Patufet) tot i que el conte dels Tres Porquets i d'en Patufet no han quedat tan complets com el de la Caputxeta Vermella, potser perquè , simplement, no hi ha tantes coses per explicar.

Per trobar tota la informació que necessitava he consultat llibres de diferents biblioteques que m'han ajudat molt: La biblioteca d'Igualada, la de Vilanova del Camí, la de Can Butjosa (Parets del Vallès) i la de Xavier Berenguel (Barcelona) que consta d'un Servei de Documentació de Literatura Infantil i Juvenil.

També he visitat el Centre de Recursos Pedagògics d'Igualada, on em van aconsellar d'anar a la biblioteca de Can Butjosa.

Vull agrair a totes aquestes biblioteques i al centre de recursos d'Igualada la seva ajuda i, sobretot a Mercè Escardó (Amb qui vaig poder parlar a la biblioteca de Can

Butjosa i em va facilitar llibres molt interessants per al meu treball) i a Cristina Llobet Cirera (Amb qui vaig parlar al Centre de recursos pedagògics d'Igualada i em va aconsellar visitar la biblioteca de Can Butjosa)

Finalment, també he trobat part de la informació per Internet.

7.2.- Conclusió de la part pràctica

Pel que fa a la part pràctica, el que he fet ha estat fer entrevistes amb preguntes relacionades amb els finals de cada conte (que normalment és el que acostuma a variar més en cada versió) a persones d'edats diferents i que actualment viuen en un lloc determinat (Igualada). De qui he obtingut més respostes ha estat de gent adolescent, però, si fa no fa, tothom m'ha respòs el mateix. A l'entrevista donava diferents opcions per al final de la Caputxeta Vermella i preguntava quin final coneixien dels altres dos contes.

En el conte de la Caputxeta, la majoria de gent ha respòs que el llop es menja a l'àvia i a la nena però que finalment arriba un caçador que obre la panxa del llop i les salva a les dues. Aquest és el final que es correspon a la versió que van fer del conte els germans Grimm i, tal i com diuen les fonts que he consultat, aquesta és la versió més coneguda (tot i que la gent no coneix la segona part del conte que van escriure). També hi ha hagut altres respostes com que l'àvia s'amagava a l'armari i la Caputxeta cridava socors fins que arribava el caçador, que les dues es salvaven sense l'ajuda de ningú més... Aquestes serien versions d'autors que volien un final feliç, al igual que els Grimm, o potser són contes que han variat amb el pas del temps a causa de la transmissió oral i no a causa dels diferents autors. Només hi han hagut una o dues persones que m'han contestat que les dues es morien, final que té la versió de Perrault, i una o dues persones més que m'han dit que només es moria l'àvia. Això demostra un altre cop que, igual que com ho diuen els llibres, aquesta versió ha quedat més en l'oblit pel fet de tenir aquest final tan rotund.

Pel que fa al conte dels Tres Porquets, hi ha hagut dues respostes que s'han repetit contínuament. O bé el llop es cremava el cul amb el foc quan queia per la xemeneia, o bé se'l cremava perquè queia dins d'una caldera amb aigua bullint. Després d'això, o bé sortia corrent o disparat amunt un altre cop, o bé es moria cremat. També hi ha hagut algunes respostes diferents, com per exemple que els porquets cuinaven el llop i feien una festa, però no n'hi ha hagut tantes. Aquestes han estat les úniques variacions, i ningú coneixia la versió de Joseph Jacobs, en la qual els dos primers porquets es morien i el llop intentava treure el tercer porquet de la seguretat de la seva

casa abans de decidir pujar per la xemeneia. Per tant, aquí la gent no coincideix amb la informació que jo he trobat, que diu que la versió més coneguda és la de Joseph Jacobs.

Per últim, amb el conte d'en Patufet he demanat un altre cop que m'expliquessin el final, però només el final de la versió catalana ja que el més segur és que la gent no hagi sentit mai a parlar de la història que s'explica al Regne Unit i en altres països. Tothom m'ha explicat el mateix, i només hi ha hagut petites variacions. La idea principal és: els pares donen menjar al bou fins que s'atipa i fa un pet, i aleshores surt en Patufet. Aquest final és el que concorda amb el conte d'en Patufet català. Hi ha hagut algunes persones castelleses que no havien viscut a Catalunya de petits, que no m'han sabut parlar d'aquest conte, ja que la història a la resta d'Espanya, com ja sabem, és diferent.

8.- BIBLIOGRAFIA

Llibres, revistes i articles

A.R Almodóvar. *Cuentos al amor a la lumbre*. Madrid: editorial Anaya, 1999

Colomer Teresa. *¿Cómo terminan los cuentos?* (Espacios para la lectura 2, 1996)

CLIJ (*Cuadernos de literatura infantil y juvenil*) Barcelona: editorial Torre de Papel, 2003

CLIJ (*Cuadernos de literatura infantil y juvenil*) núm. 99, Barcelona: editorial Torre de Papel, 1997

CLIJ (*Cuadernos de literatura infantil y juvenil*) núm. 88, Barcelona: editorial Torre de Papel, 1996

Orenstein Catherine. *Caperucita al desnudo*. Barcelona: editorial Ares y Mares, 2003

Bettelheim, Bruno. *Psicoanálisis de los cuentos de hadas*. Madrid: Crítica 2001

Pàgines web

<http://ca.wikipedia.org/wiki/Conte>

http://www.materialesdelengua.org/LITERATURA/TEXTOS_LITERARIOS/CUENTOS/contar/clasificacion.htm

http://es.wikipedia.org/wiki/Cl%C3%ADmax_%28narrativa%29

http://es.wikipedia.org/wiki/Vladimir_Propp

http://ca.wikipedia.org/wiki/Conte_de_fades

http://ca.wikipedia.org/wiki/Classificaci%C3%B3_Aarne-Thompson

<http://es.wikipedia.org/wiki/Aarne-Thompson>

http://es.wikipedia.org/wiki/Antti_Aarne

http://es.wikipedia.org/wiki/Stith_Thompson

http://ca.wikipedia.org/wiki/La_Caputxeta_Vermella

<http://eduinfantil.wordpress.com/2010/02/02/la-caputxeta-vermella/>

http://es.wikipedia.org/wiki/Charles_Perrault

http://es.wikipedia.org/wiki/Hermanos_Grimm

<http://www.biografiasyvidas.com/biografia/g/grimm.htm>

http://blocs.gracianet.cat/lelefant_trompeta/2008/02/25/els-origens-de-els-tres-porquets/

http://translate.google.es/translate?hl=ca&sl=en&tl=ca&u=http%3A%2F%2Fen.wikipedia.org%2Fwiki%2FJoseph_Jacobs

http://blocs.gracianet.cat/elefant_trompeta/category/els-origens-dels-contes-llegendes-i-altres-mites-de-la-literatura-infantil/page/10/

<http://www.lamaquinamicroteatro.com/garbancito.htm>

http://ca.wikipedia.org/wiki/Charles_Perrault

http://ca.wikipedia.org/wiki/Germans_Grimm